

C O L U M B A

**INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ ZÁPADOČESKÉ POBOČKY ČESKÉ SPOLEČNOSTI
ORNITOLOGICKÉ PŘI ZÁPADOČESKÉM MUZEU V PLZNI**

ROČNÍK: XII (2006)

ČÍSLO: 1 (únor)

ÚVODEM

Vážení přátelé,

dostáváte se k Vám první číslo XII. ročníku zpravodaje Columba. Toto číslo připravil jako náhradník za odstupujícího vedoucího redaktora Lubomíra Voltera jednatel Pobočky L. Schröpfer. Jménem výboru Západočeské Pobočky bych chtěl L. Volterovi za odvedenou práci upřímně poděkovat a také popřát hodně štěstí v další profesní kariéře. Pobočka dále hledá nového vedoucího redaktora, protože považuje řešení použité u tohoto čísla pouze za náhradní. Nový vedoucí redakční rady by měl umět pracovat s počítačem (alespoň nezákladnější dovednosti) a měl by se alespoň okrajově zajímat o ptactvo v západních Čechách. Návrhy na vhodné kandidáty rádi přijímáme na našich kontaktních adresách.

Znovu bych chtěl připomenout naši internetovou adresu www.zcp-cso.zde.cz, kde je možno najít nejaktuálnější informace o dění v Pobočce. Zároveň bych také upozornil, že tento velmi moderní způsob zjišťování informací není mezi členy naší Pobočky bohužel příliš často využíván. Takže Vás všechny zvu na návštěvu našich stránek!

Redakce má i nadále zájem o příspěvky, které se týkají plánování a průběhu ornitologických akcí v kraji Plzeňském a Karlovarském. V sekci „Z ornitologického zápisníku – aktuality“ se pak můžete podělit o vaše zajímavá pozorování. Vítány jsou rovněž články, které se týkají vašich terénních zkušeností např. s praktickou ochranou. Za vaše dosavadní i budoucí příspěvky děkujeme.

Případné příspěvky zasílejte na následující adresu: Libor Schröpfer, Husova 302, 345 62 Holýšov. Nejlépe je zasílat příspěvky ve formátu MS WORD na přenosných médiích (disketa, CD či DVD), která samozřejmě vrátím. Příspěvky můžete také posílat na e-mail: schropfer@oaplzen.cz. Případné dotazy mohou zodpovědět na telefonu 379 491 493 (byť – po 19. hodině) nebo na mobilu 732 370 036. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky formálně upravovat bez zásahu do věcného obsahu sdělení. Uzávěrka příspěvků pro podzimní číslo je 31. 10. 2006.

Libor Schröpfer

ZÁPIS Z ČLENSKÉ SCHŮZE ZÁPADOČESKÉ POBOČKY ČSO PŘI ZČM V PLZNI KONANÉ DNE 3. 12. 2005 V ZÁPADOČESKÉM MUZEU V PLZNI

Schůzi ČSO zahájil 9.10 hodin místopředseda S. Beneda, který zastoupil dlouhodobě nemocného předsedu K. Langa. Sdělil smutnou zprávu o úmrtí pana Václava Langa z Horní Břízy. Památku skvělého ornitologa, kroužkovatele a především ochránce přírody uctili přítomní minutou ticha.

V zápětí předal slovo jednateři pobočky L. Schröpferovi. Následovalo ověření databáze členů Západočeské pobočky pomocí vyplněných přihlášek. Proběhlo hlasování o nových stanovách Pobočky (21 pro, 1 se zdržel, 0 proti). Byly schváleny členské příspěvky ve výši 100 Kč/rok pro ty, kteří nejsou v registru ČSO v Praze a jsou členy Západočeské pobočky ČSO (20 pro, 0 se zdržel, 0 proti). Webová stránka pobočky: www.zcp-cso.zde.cz je prozatím nepříliš hojně navštěvována. Účet Západočeské pobočky je 3079746/0300, možno platit příspěvky převodem. Knihovna je umístěna v prostorách Západočeského muzea v Tylově ulici v Plzni. Zájemci o katalog popř. výpůjčky se obrátí na R. Vacíka nebo L. Schröpfera. Pobočka hledá nové prostory pro umístění této knihovny. Jednatel dále provedl ohlédnutí za akcemi v roce 2005 a jejich krátké hodnocení: Vítání ptačího zpěvu, exkurze na rybník U křížku u Líní a Evropský festival ptačtva.

Následovalo vystoupení K. Makoně se vzpomínkou na zesnulého V. Langa z Horní Břízy. Byly promítnuty barevné fotografie z akcí, kde se V. Lang zúčastnil.

Za ČSO vystoupil jako host L. Viktora z Prahy, který referoval o novinkách z členské schůze ČSO 26.11.2005. Příští rok oslaví ČSO kulaté výročí 80 let svého založení. Ptákem roku v roce 2006 bude orel mořský. V roce 2006 se uskuteční členská exkurze do CHKO Pálava. V prvním červnovém víkendu proběhne veřejné představení nově vyhlášené ptačí oblasti Boletice. Přestanou vycházet Zprávy ČSO, které budou nahrazeny novou rozšířenou verzí celobarevného Ptačího světa (rozsah cca 20 stran). Nadále se přijímají kandidáti pro volbu do výboru ČSO. Kroužkovacího aktivu v roce 2005 v Litomyšli se účastnilo 130 kroužkovatelů. Z 41 navržených ptačích oblastí bylo vládou ČR vyhlášeno prozatím 38. Epidemie ptačí chřipky – není třeba se obávat, zatím nebyl zaznamenán přenos z volně žijícího ptáka na člověka. Je třeba dementovat poplašné zprávy, které by měly za následek ničení ptačích hnízd (zejména čápů bílých, jiříček obecných, rorýsů a vlaštovek). Čím dál častější jsou problémy s datlovitými ptáky, kteří ničí fasády rodinných domů prováděné novými technologiemi. Zatím nebyl nalezen způsob řešení nově vzniklého problému, a tak sebemenší poznatky a připomínky, které pomohou řešit tento problém, budou vítány.

K. Makoň se veřejně vyjádřil a pokusil se vyjasnit skutečnosti nešťastné akce odchyty vrabců domácích v OD Tesco na Rokycanské třídě v Plzni. Pomocí barevných fotografií přiblížil všem průběh celé akce. Uznal, že došlo k určitému pochybení, přiznal svoji chybu, ale přesto si pevně stojí za svým rozhodnutím vyřešení tohoto problému v dané situaci.

L. Volter, šéfredaktor informačního zpravodaje COLUMBA, nebude moci z pracovních důvodů vykonávat dále tuto funkci, a tak vyzval případné zájemce k převzetí této funkce. To samé se bude týkat i funkce pokladníka, kterou momentálně zastává paní Š. Vančurová.

R. Vacík omluvil RNDr. P. Řepu, který se nemohl dostavit. Vyřídil všem účastníkům sčítání Slavkovského lesa poděkování a těší se na další spolupráci v roce 2006. Akce bude probíhat i v dalších letech. K. Machač z Boru u Tachova prezentoval několik zajímavých faunistických pozorování z borské kaskády (rybníky u Boru na Tachovsku). Za Nepomucký ornitologický spolek (NOS) vystoupil M. Veselý, který nás seznámil s programem mapování břehule říční. Z 50 prověřených lokalit byly 4 obsazeny a u 2 z nich byly provedeny úpravy stěn. Program Alcedo (Ledňáček) probíhá již třetím rokem. NOS mapuje převážnou část povodí Úhlavy a Úslavy. Uvítá i informace z jiných lokalit týkající se tohoto druhu.

K. Makoň informoval o výskytu bobra evropského v Plzeňském regionu. Na řece Berounce u Bukovce našel stopy v podobě ohlodaných stromů a uklouzaných stezek z vody na břeh. Vše doložil barevnými fotografiemi.

V 11.00 hodin byla vyhlášena 20 minutová přestávka, která se využila k zaplacení členských příspěvků na rok 2006. Na klavíru byly k dispozici propagační materiály zdarma i k zakoupení.

V 11.30 hodin začala hlavní přednáška RNDr. Oldřicha Buška na téma Toulání přírodou Indočíny. Jednalo se o oblast západní Číny v blízkosti Tibetu. Na barevných fotografiích byly vidět pro představu pozorované druhy ptáků i ráz této krajiny. Všichni se zaujetím poslouchali vyprávění o tamní fauně a flóře, ničení nejcennějších území lidskou činností, ale i o komplikacích při komunikaci v této části světa. Přednáška byla ukončena zaslouženým potleskem posluchačů.

Ve 12.30 hodin se ujal slova L. Schröpfer, který schůzovní dopoledne krátce zhodnotil a poté byla schůze Západočeské pobočky ČSO při Západočeském muzeu v Plzni ukončena. Do prezenční listiny se zapsalo 35 přítomných.

Miloš Paisker

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZÁPADOČESKÉ POBOČKY ČSO PŘI ZÁPADOČESKÉM MUZEU V PLZNI ZA ROK 2005 A PŘEHLED DÁRCŮ

1. PŘÍJMY

1.1. Přijaté dary.....	4 700,00 Kč
1.2. Úroky z běžného a spořicího účtu.....	524,59 Kč
1.3. Členské příspěvky na rok 2006.....	500,00 Kč
1.4. Podíl z členských příspěvků - ČSO Praha.....	7 360,00 Kč
Příjmy celkem.....	13 084,59 Kč

2. VÝDAJE

2.1. Poplatky běžný účet (postkonto).....	88,50 Kč
---	----------

2.2.COLUMBA-obálky, kopírování.....	1 680,00 Kč
2.3.Akce Čápi	2 423,00 Kč
2.4.Smuteční kytice.....	750,00 Kč
2.5. Příspěvek HOK-sborník Sluka, zpravodaj Otus.....	2 283,00 Kč
Výdaje celkem.....	7 224,50 Kč

3. REKAPITULACE

Počáteční stav k 1.1.2005..	83 813,44 Kč
z toho: pokladna.....	2 428,10 Kč
běžný účet	2 375,34 Kč
spořicí účet.....	79 010,00 Kč
Příjmy v roce 2005.....	13 084,59 Kč
Výdaje v roce 2005.....	7 224,50 Kč
Konečný stav k 31.12.2005.....	89 673,53 Kč
z toho: pokladna.....	4 492,10 Kč
běžný účet (postkonto).....	85 181,43 Kč

4. INVENTÁŘ

Pobočka nevlastnila k 31.12.2005 žádný inventář

Inventář celkem.....	0,00 Kč
-----------------------------	----------------

5. ČISTÉ JMĚNÍ

Čisté jmění k 31.12.2005.....	89 673,53 Kč
--------------------------------------	---------------------

Dárci v roce 2005:

Ing. Pavel Brož, Klecany	3 000,00Kč
MUDr. Richard Sequens, Plzeň	1 000,00Kč
Blanka Rucká, Plzeň	200,00Kč
Blahoslav Sequens, Plzeň	200,00Kč
Růžena Macháčová, Tachov	100,00Kč
František Lagarde, Cheb	100,00Kč
ostatní dárci	100,00Kč

Všem výše uvedeným dárcům děkujeme. Pro případné další zájemce uvádíme číslo našeho postkonta, na které je také možno peníze poukázat:

3079746/0300. Pokud se zúčastníte jarní schůze pobočky, je možno dar složit v hotovosti na místě. Je to výhodnější (z hlediska poplatků) pro Vás i pro nás. Předem děkujeme. V případě, že budete dar realizovat převodem na účet, dejte nám, prosím, avízo s uvedením částky a Vaší plné adresy. Je to pro nás důležité pro dokladování vzhledem k odvodu daně. Pokud si nepřejete zveřejnění v přehledu dárců, připište to, prosím, na avízo. Na vyžádání jsme schopni Vám poskytnout potvrzení o přijetí peněžního daru pro Vás, na základě kterého můžete poskytnutý dar odečíst od základu daně. Jsme totiž ve smyslu par. 15, odst. 8 zákona č. 586/92 Sb. ve znění pozdějších úprav právnická osoba, zabývající se ochranou zvířat, jak vyplývá z par. 2, odst. a), c), d), e) a h) stanov ČSO.

Šárka Vančurová

ZPRÁVA O HNÍZDĚNÍ ČÁPA BÍLÉHO NA ÚZEMÍ ZÁPADOČESKÉHO REGIONU V ROCE 2005

V roce 2005 zahrnulo v našem regionu zahrnujícím Plzeňský a Karlovarský kraj 61 čapích párů, tedy o 9 párů méně než v roce 2004. Jarní návrat čápů ze zimovišť byl časově značně rozvleklý. První čáp přiletěl již 7.3. do Plané u Mariánských Lázní a usadil se na zasněženém komíně. Péčí pana Karla Bobála a tachovských hasičů byl na hnízdě přikrmován, takže kritickou dobu šťastně přežil. Do konce března bylo již 10 hnízd obsazeno prvními jedinci, v Toužimi (KV) a Nalžovských Horách (KT) už byly celé páry. Hlavní přilet probíhal během celého dubna celkem rovnoměrně ve všech dekádách, ale na deset hnízd dorazil druhý jedinec z páru nebo celý pár teprve v červnu. Většina těchto opožděných párů už nevyvedla mláďata nebo vůbec nezahnízdila, pouze občas hnízdo navštívila.

Počasí v roce 2005 našim čápům nepřálo. Několikadenní silné ochlazení provázené deštěm koncem dubna a v první polovině května způsobilo na řadě hnízd zastavení snůšek. V dalších měsících, kdy se střídala několikadenní vedra s chladnými a deštivými dny, způsobily tyto prudké výkyvy počasí úhyn zejména slabších mláďat. Zaznamenali jsme opět úhyny dospělých čápů. V Kynšperku nad Ohří (SO) byl hnízdící samec sražen autem a následkům zranění podlehl (M. Horáková). Vejce byla odebrána a vylíhnuta u pana Václava Langa v Horní Bříze. Podařilo se mu vypíplat 3 mláďata, který byla úspěšně adoptována do hnízd v Hlinném (TC) a Příchovicích (PJ). Tento nesmírně obětavý ptačí táta nás bohužel na svůj svátek 28.9.2005 opustil ve věku 61 roků. Bude nám i opuštěným ptáčatům velice chybět.

V Horšovském Týně (DO) rovněž uhynul jeden dospělý čáp (V. Thomayerová). Poměrně malá mláďata byla odebrána k adopci. Větší bylo úspěšně přidáno do hnízda v Bělé nad Radbuzou, menší ve Všerubech u Kdyně, kde se adopce bohužel nezdařila. V Chodové Plané se samec při přinášení potravy zabil o dráty elektrického vedení, pod hnízdem se našla 3 vyhozená mrtvá mláďata.

Následkem všech těchto nepříznivých okolností se zvýšil počet párů, které nevyvedly mláďata ze 7 v roce 2004 na 18 v roce 2005. Celkem od nás odletělo pouze 116 mláďat, tedy o 57 méně než v roce 2003. Průměrný počet mláďat na 1 hnízdící pár (JZa) byl pouze 1,9, takže to byl tentokrát poměrně neúspěšný rok. Jak mi sdělil vedoucí Skupiny pro výzkum brodivých ptáků (Ciconiiformes) ČR a SR Mgr. Stanislav Chvapil, je v jiných regionech ČR situace ještě horší, přímo katastrofální.

Na Slovensku nebylo obsazeno ani 50 % hnízd. Přesná čísla budou k dispozici po vydání celorepublikové zprávy.

Přehled výsledků hnízdění v jednotlivých územích bývalých okresů je uveden v následující tabulce (pro srovnání je možno v COLUMBĚ XI/1 z března 2005 nalézt tabulku s údaji za rok 2004).

Okres	H	HPa	HPm	HPo	%HPo	HE	HB	HO	JZG	JZa	JZm	VO	StD	Jt
DO	16	10	7	3	30,0		2	4	19	1,90	2,71	1140	1,14	3
CH	8	6	5	1	0,0		1	1	14	2,30	2,80	933	0,64	
KV	5	2	2		0,0	2		1	7	3,50	3,50	1628	0,12	
KT	21	12	8	4	33,3	2	4	3	21	1,75	2,60	1940	0,80	2
PJ	15	12	10	2	20,0		1	2	23	1,90	2,30	1080	1,11	1
PM	3				0,0		3			0,00	0,00	125	0,00	
PS	8	5	3	2	40,0		1	2	10	2,00	3,33	1323	0,37	1
RO	5	3	1	2	66,7			2	3	1,00	3,00	575	0,65	
SO	1	1		1	100,0					0,00	0,00	754	0,13	
TC	22	10	7	3	30,0		2	10	19	1,90	2,70	1378	0,73	3
Celkem	104	61	43	18	29,5	4	14	25	116	1,90	2,70	10876	0,56	10

Zkratky (mezinárodní symboly):

H	počet hnízd ke konci sezóny
HPa	počet všech hnízdících párů
HPm	počet párů, které vyvedly mláďata
HPo	počet párů, které nevyvedly mláďata
%HPo	procento párů, které nevyvedly mláďata
HE	počet hnízd obsazených lichým jedincem
HB	hnízda jen občas navštěvovaná
HO	hnízda neobsazená
JZG	celkový počet vyvedených mláďat
JZa	průměrný počet mláďat na 1 hnízdící pár
JZm	průměrný počet mláďat na 1 pár s mláďaty
VO	plocha okresu (kraje) v km ²
StD	počet hnízdících párů na 100 km ²
Jt	počet uhynulých mláďat

Potěšitelné je, že i v tomto nepříznivém roce přibyla 2 nová hnízda. Jedno je v Točniku (KT) na sušárně hasičských hadic, kolega J. Vlček na něm okroužkoval 3 mláďata. V obci hnízdili čápi v letech 1996-99 na kovovém zásobníku na vápno, většinou bylo hnízdění neúspěšné. Staré hnízdo se mezitím rozpadlo.

Došla hlášení:

Čáp bílý BX 1033 kroužkovaný jako mládě 26.06.1999 v Bělé nad Radbuzou (DO) (kroužkovatel Miroslav Žižka) byl odečten živý v terénu 28.7.2004 v Gorsbach, Thüringen v Německu. Vzdálenost 242 km, uplynulá doba 1859 dní.

Čáp černý BX 14684, barevný kroužek YELLOW 608BU kroužkovaný jako mládě 19.06.2003 v Počátkách (SO) (kroužkovatel F. Pojer) byl odečten 12.5.2004 v Schlepzig, Brandenburg v Německu. Vzdálenost 217 km, uplynulá doba 328 dní.
Čáp černý BX 14677 kroužkovaný jako mládě v Sítinách (CH) (kroužkovatel F. Pojer) byl odečten v Beaumont la Ferriere Nievre ve Francii. Vzdálenost 767 km, uplynulá doba 352 dní. Na závěr chceme poděkovat všem členům pobočky a místním zpravodajům, kteří nám poslali zprávy a napomohli tak k tomu, že výsledky hnízdění v západních Čechách byly v úplnosti zachyceny. Věříme, že i v letošním roce budete čápům věnovat svou pozornost.

Stanislav Beneda & Karel Makoň

VÍTÁNÍ PTAČÍHO ZPĚVU A FESTIVAL PRACTVA V ROCE 2006 V BORU - POZVÁNKA

Tradiční Vítání ptačího zpěvu se uskuteční v neděli 7.5.2006 v Boru. Sraz účastníků bude jako obvykle před bránou borského zámku v 7.00 hod. Podle počasí je třeba počítat s oblečením i do nepohody. Trasa vycházky bude probíhat od borského zámku přes zámecký park až k rybníku Tážný. V průběhu vycházky proběhne odborná přednáška na téma stěhovaví ptáci a jejich návrat ze zimovišť. Akce proběhne pod vedením ornitologa Karla Machače. V případě velmi nepříznivého počasí se zájemci o vycházku sejdou v náhradním termínu v sobotu 13.5.2006. Případné změny termínů je možné si ověřit na telefonu 721 962 801 nebo na Městském úřadu v Boru u p. Krasanovské.

Podzimní festival ptactva 2006 se uskuteční tradičně v termínu prvního víkendu v měsíci říjnu což je 7. a 8.10.2006. V letošním roce se bude jednat o světový festival. Sraz účastníků bude před bránou borského zámku v 9.00 hod. Termín bude upřesněn na plakátech. Trasa povede již tradičně do zámeckého parku a k rybníku Tážný. Vycházku s odborným výkladem bude provázet ornitolog Karel Machač. Bližší informace o konání akce je možné získat na telefonu 721 962 801, nebo na Městském úřadu v Boru u p. Krasanovské.

Karel Machač

AKCE PRO VEŘEJNOST NOS V ROCE 2006- POZVÁNKA

Sobota 6.5.2006 Vítání ptačího zpěvu v Přešticích

Každoroční akce spojená s propagací ochrany přírody a ptactva, s vycházkou do jarní přírody, ukázkami odchyty a kroužkování ptactva. Začátek akce v 8:00 h na náměstí u pomníku TGM v Přešticích.

Neděle 7.5.2006 Vítání ptačího zpěvu ve Spáleném Poříčí

Poprvé ve Spáleném Poříčí - akce spojená s propagací ochrany přírody a ptactva, s vycházkou do jarní přírody, ukázkami odchyty a kroužkování ptactva. Začátek akce v 8:00 h před vchodem do areálu zámku na náměstí ve Spáleném Poříčí.

Pondělí 8.5.2006 Vítání ptačího zpěvu v Nepomuku

Každoroční akce spojená s propagací ochrany přírody a ptactva, s vycházkou do jarní přírody, ukázkami odchyty a kroužkování ptactva. Začátek akce v 8:00 h na náměstí u kašny v Nepomuku.

Sobota 8.7.2006 Ptačí víkend v Klášteře u Nepomuku

3. ročník této úspěšné akce se bude konat od 8:00 do 22:00 h u splavu u řeky Úslavy v obci Klášter u Nepomuka. Po celý den ukázky odchyty a kroužkování ptáků, večer přednáška o netopýrech s ukázkou jejich odchyty.

Sobota 5.8.2006 Dopoledne s ptáky v Blovicích

Vycházková akce s ukázkami odchyty a kroužkování ptáků. Začátek akce v 8:00 h u nádraží ČD v Blovicích.

Sobota 30.9.2006 Světový festival ptactva ve Švihově

Každoroční akce spojená s propagací ochrany přírody a ptactva, s vycházkou do podzimní přírody a ukázkami odchyty a kroužkování ptactva. Začátek akce v 9:00 h před radnicí ve Švihově.

Neděle 1.10.2006 Světový festival ptactva v Klatovech

Každoroční akce spojená s propagací ochrany přírody a ptactva s vycházkou do podzimní přírody a ukázkami odchyty a kroužkování ptactva. Začátek akce v 9:00 h na parkovišti před zimním stadionem v Klatovech.

Václav Kovář

VÍTÁNÍ PTAČÍHO ZPĚVU A FESTIVAL PTACTVA V ROCE 2006 V HOLÝŠOVĚ - POZVÁNKA

Vítání ptačího zpěvu se uskuteční v neděli 7.5.2006 v Holýšově. Sraz všech účastníků je v 6.00 hod před radnicí v Holýšově. Plánována je vycházka podél řeky Radbuzy, určování ptáků podle hlasu, prohlídka staré tankové cesty a přilehlých biotopů. V minulosti jsme zde měli možnost pozorovat velké množství ptačích druhů a v letošním roce tomu doufejme nebude jinak. Dalekohled, pevnou obuv a teplé oblečení s sebou. Akce se koná za každého počasí a pořádá ji Holýšovský ornitologický klub. Kontakt Libor Schröpfer, telefon 732 370 036.

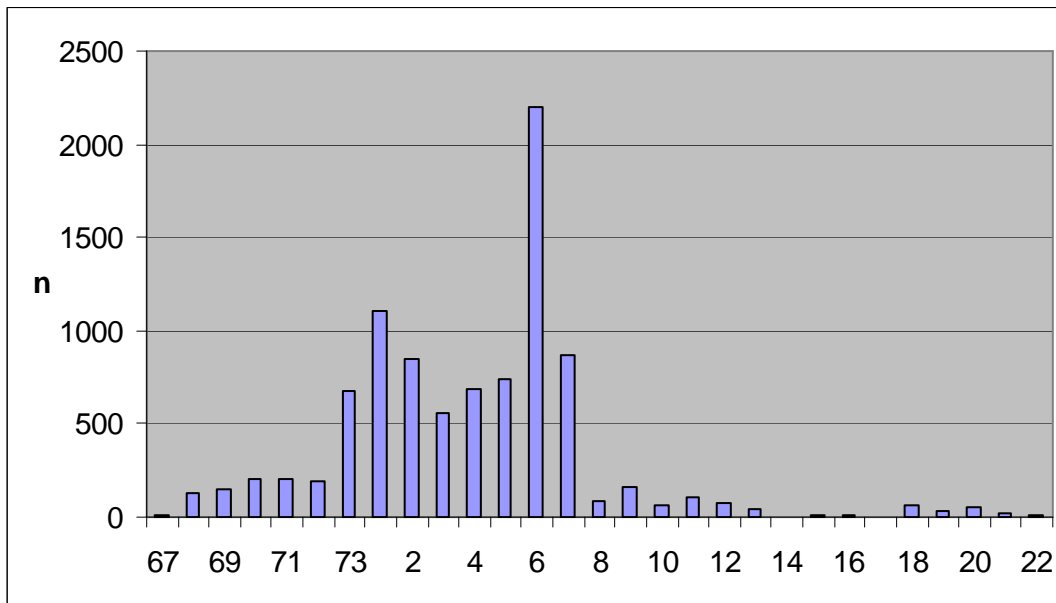
Světový festival ptactva se uskuteční v neděli 8.10.2006 na Jivjanských rybnících u Jivjan (okr. Domažlice). Sraz účastníků je v 7.30 hod před radnicí v Holýšově nebo v 8.00 hod na hrázi Jivjanského rybníka. Hlavním cílem je pozorování táhnoucího ptactva, zejména vodního, a jeho určování. Občerstvení zajištěno. Spolupořadatelem

této akce je také Landesbund für Vogelschutz Kreisgruppe Cham. V minulém roce akci nepřálo počasí, přesto byly pozorovány zajímavé druhy ptáků. Akce se koná za každého počasí a pořádá ji Holýšovský ornitologický klub. Dalekohled, pevnou obuv a teplé oblečení s sebou. Kontakt Libor Schröpfer, telefon 732 370 036.

Libor Schröpfer

BRKOSLAV SEVERNÍ V ZÁPADNÍCH ČECHÁCH V ZIMĚ 2004/2005

V zimě 2004/05 byla v západních Čechách, ale i na jiných místech v Čechách a v celé střední Evropě, pozorována silná invaze brkoslava severního, kterou se podařilo díky Vaší spolupráci relativně dobře zdokumentovat. Celkem bylo pozorováno 9257 brkoslavů ve 139 hejnech. První ptáci byli pozorováni 29.11.2004, v průběhu prosince se jejich počty zvyšovaly a na přelomu roků 2004/05 bylo dosaženo prvního maxima. Po poklesu v průběhu ledna dosahují počty koncem ledna 2005 maximálních hodnot. Zejména v Plzni a blízkém okolí byla pozorována velká hejna, největší z nich 29.1.2005 v Plzni-Slovanech se 400 exempláři. V únoru dochází k rychlému poklesu počtů pozorovaných brkoslavů, v průběhu března a dubna jsou pozorována již jen malá hejna. Poslední z nich 16.4.2005 u Teplé na Karlovarsku. Zde je třeba připomenout, že nejvyšší počty brkoslavů byly pozorovány v oblastech s největší „hustotou“ ornitologů, zejména v Plzni, na Chebsku a jihozápadně od Plzně. Velikost hejn odpovídá průběhu invaze, největší hejna byla pozorována v průběhu ledna 2005. Značná část pozorovaných brkoslavů se živila jablky, ostatní potrava byla spíše náhodná. Brkoslavové byli vzácně pozorováni společně s kvícalami, kosy černými a také špačky obecnými. Do plzeňské záchranné stanice bylo doručeno celkem 6 brkoslavů, všichni po kolizích se zasklenými plochami. Jeden kroužkovaný brkoslav z okolí Domažlic byl 6.3.2005 po 67 dnech nalezen u Rosslau, Sasko Anhaltsko, Německo ve vzdálenosti cca 290 km SSZ. Vlastní průběh invaze a její intenzita jsou zachyceny na následujícím obrázku. Pozorování jsou udávána v takzvaných pentádách, tj. pětidenních intervalech. Pentáda 67 odpovídá v kalendáři 27.XI. až 1.XII., pentáda 22 pak datu 16.IV. až 20.IV. Celkem podalo zprávu 46 pozorovatelů a všem patří upřímný dík. Detailnější zprávu o této invazi je možno přečíst v dalším čísle časopisu Sluka, který vychází v březnu 2006.

Libor Schröpfer

TETŘEVA VRÁTILI DO BRD

Nevšedního a velice vzácného pacienta léčili v říjnu 2005 rokycanští ochránci přírody ve svém záchranném areálu ve Švermově ulici v centru Rokycan. Jednalo se o samici tetřeva hlušce, kterou na své zahradě na Pražské v Rokycanech objevil pan Šterner. Ten nás okamžitě kontaktoval a i přesto, že důvěra v informaci, že se jedná o tetřeva byla malá, ukázalo se, že se skutečně na okraji Rokycan objevila zesláblá tetřeví samice. Opeřence ochránci přírody odchytili a postupně zvyšovali jeho kondici natolik, aby se opět mohl vrátit do brdských lesů. Odtud se do Rokycan také pravděpodobně dostal. Měl na svém těle totiž křídelní značku s číslem 002 460.

Tetřev hlušec, kterého si nelze splést s jiným opeřencem, má specifické nároky na prostředí. Vyžaduje klidné a světlé jehličnaté lesy s dobře vyvinutým bylinným patrem a mnoha bobulovinami, dále vhodné stromy na přenocování s pevnými vodorovnými větvemi a v okolí dostatek pitné vody. Jeho tok je tradičně popisován v každé myslivecké literatuře a probíhá od března do května. Kohouti, jejichž hmotnost se pohybuje kolem 4 až 6 kilogramů, po večerním přiletu na tokaniště zahřadují a obvykle i krátce zatokají. Hlavní tok začíná za rozbřesku a skládá se ze čtyř slok – klepání, trylku, výlusku a broušení. Když se ráno na tokaniště dostaví i slepice, jejichž váha je okolo tří kilogramů, sletí kohout ze stromu na zem a pokračuje v toku a oslapuje slepice. Tetřevi zůstávají svým tokaništím věrni a jsou náchylní na jejich změny. Slepice snáší do měkké jamky vystlané nejen trávou, mechem, ale i peřím, šest až dvanáct vajec, na kterých sedí 26 dnů. Když odchází pro potravu, vejce přikrývá. Mají-li kuřátka v prvních dnech života dostatek potravy, velice rychle rostou a už po 16 dnech dokáží vylétnout na strom. Je-li však nepříznivé počasí mohou kuřátka i uhynout. Ve stáří 30 až 40 dnů jsou již úplně opeřena, ale se slepicí

zůstávají až do podzimu. Tetřevi se živí rostlinnou i živočišnou potravou – milují mravenčí kukly a na podzim konzumují různé bobule. V zimě se živí zejména pupeny a jehličím. Tetřev, ač je z čeledi tetřevovitých největší, má řadu přirozených nepřátel – lišky, kuny, jezevce a v dnešní době především divočáky, kteří výrazně ovlivňují jeho rozšíření a četnost.

Tetřev hlušec, který je naším původním druhem, postupně z naší přírody mizí. Příčinou snižování jeho početních stavů jsou především změny přírodního prostředí způsobené intenzivním obhospodařováním, civilizačním tlakem a působením predátorů, zejména přemnožených prasat divokých. Aby se situace s výskytem tetřeva hlušce, ale i jiných vzácných a ohrožených druhů živočichů zlepšovala, zabývá se Ministerstvo zemědělství a řada dalších subjektů záchrannými chovy a následným vypouštěním těchto živočichů do přírody. Na projektu navrácení tetřeva hlušce do brdských lesů se aktivně podílejí i Vojenské lesy a statky ČR, s.p.

Těší nás, že jsme mohli i my – rokycanští ochránci přírody – pomoci tomuto imponantnímu a krásnému lesnímu kuru a vrátit jej zpět do brdských lesů. Jak se později ukázalo, jednalo se skutečně o tetřeva vypuštěného v Brdech. Podle informace pracovníka, který má vypouštění tetřevů na starosti byla tato tetřeví slepice v srpnu 2005 přivezena do Brd a po nezbytné aklimatizaci začátkem září vypuštěna do volné přírody.

Pavel Moulis

EXKURZE ZA ZIMUJÍCÍM PTACTVEM BEROUNKY

Dne 20. února 2006 se uskutečnila akce katedry biologie Fakulty pedagogické ZČU v Plzni ve spolupráci se Záchrannou stanicí živočichů v Plzni-Doubravce. Na konečné trolejbusu č. 16 se sešlo celkem 15 zájemců o ornitologii. Odborné vedení bylo zajištěno organizátory Mgr. Petrou Prknovou a Lubomírem Volterem z katedry biologie a Karlem Makoněm (vedoucí Záchranné stanice). Nejprve jsme navštívili Záchrannou stanicí živočichů, kde Karel Makoň pohovořil o současných pacientech a obecně o činnosti stanice. Účastníci měli možnost shlédnout zvířecí pacienty v podobě puštíka obecného, sovy pálené, kalouse ušatého a poštolky obecné. Poté jsme pokračovali k lávce přes řeku Berounku na Pecihrádku. Zde jsme měli možnost pozorovat zimující labutě velké, lysky černé, kachny divoké, poláky velké, poláky chocholačky. Byly zde i zajímavější druhy jako slípka zelenonohá či potápka malá. Dále vedly naše kroky podél řeky až k mlýnu v Bukovci. Během této cesty jsme pozorovali několik párů morčáků velkých a více než desítku volavek popelavých. Na obloze nad námi občas přeletěl kormorán velký. I když byla trasa pro některé z účastníků poměrně náročná, všichni jsme nakonec dorazili v původním počtu k mlýnu v Bukovci, kde jsme se rozloučili. Přestože se jednalo o zcela novou a snad i poněkud netradiční akci, věříme, že se všem účastníkům líbila, a budeme se těšit na shledanou na nějaké příští exkurzi.

Lubomír Volter

POZVÁNKA NA ČLENSKOU SCHŮZI

Výbor Západočeské pobočky České společnosti ornitologické při Západočeském muzeu v Plzni Vás zve na členskou schůzi pobočky, která se koná **v sobotu 4. 3. 2006 v přednáškovém sále Západočeského muzea v Plzni, Kopeckého sady 2 (hlavní budova). Začátek v 9 hodin.**

Program:

1. Zahájení
2. Organizační záležitosti
3. Ornitologické aktuality, různé
4. Přestávka
5. Přednáška Mgr. Martina Vobraby: „Historie chovu ptáků v plzeňské ZOO“
6. Diskuse k přednášce
7. Závěr

V Plzni dne 25.2 2006

Libor Schröpfer
jednatel

Karel Lang v.r.
předseda

INFORMACE O SCHŮZKÁCH ČLENŮ Z PLZEŇSKA

Členové pobočky z Plzeňska se scházejí na neformálních schůzkách každé první pondělí v měsíci (s výjimkou školních prázdnin) od 19.00 h. v učebně Církevního gymnázia v Plzni (Mikulášské náměstí 15, Plzeň, vchod z Mikulášského náměstí). Schůzky obvykle končí okolo 21. h. Všichni zájemci (a to nejen členové pobočky) z Plzně a širšího okolí jsou vítáni!

Kontaktní adresa: ZÁPADOČESKÁ POBOČKA

ČESKÉ SPOLEČNOSTI ORNITOLOGICKÉ

při Západočeském muzeu v Plzni

✉ Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň

E-mail: schropfer@oaplzen.cz

COLUMBA, informační zpravodaj Západočeské pobočky České společnosti ornitologické ● vydává Západočeská pobočka České společnosti ornitologické při Západočeském muzeu v Plzni ● redakční rada: RNDr. Stanislav Beneda, Karel Lang, Ing. Václav Říš, Libor Schröpfer, Šárka Vančurová ● náklad 120 výtisků ● neprodejné